

PŘEDMĚT: ZE 0103 RELIÉF A STAVBA ZEMĚ

- Úvod - podmínky, struktura, základní geomorfologická terminologie: úvod, geomorfologická terminologie, členění geomorfologie

GEOMORFOLOGIE

SYSTEM PŘÍRODNÍCH VĚD S PŘESAHEM DO TECHNICKÝCH VĚD

TERMINOLOGIE

- speciální názvosloví - obecné (např. údolní niva, závrt, jeskyně) -
oronyma = jména jednotlivých složek reliéfu

- velkých
(vysočin, nížin)

- jednotlivých tvarů
(údolí, propastí, jeskyní)

VRCHOLOVÉ BODY

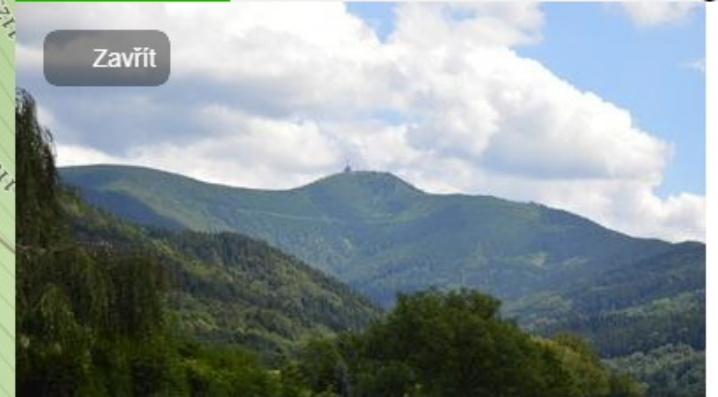
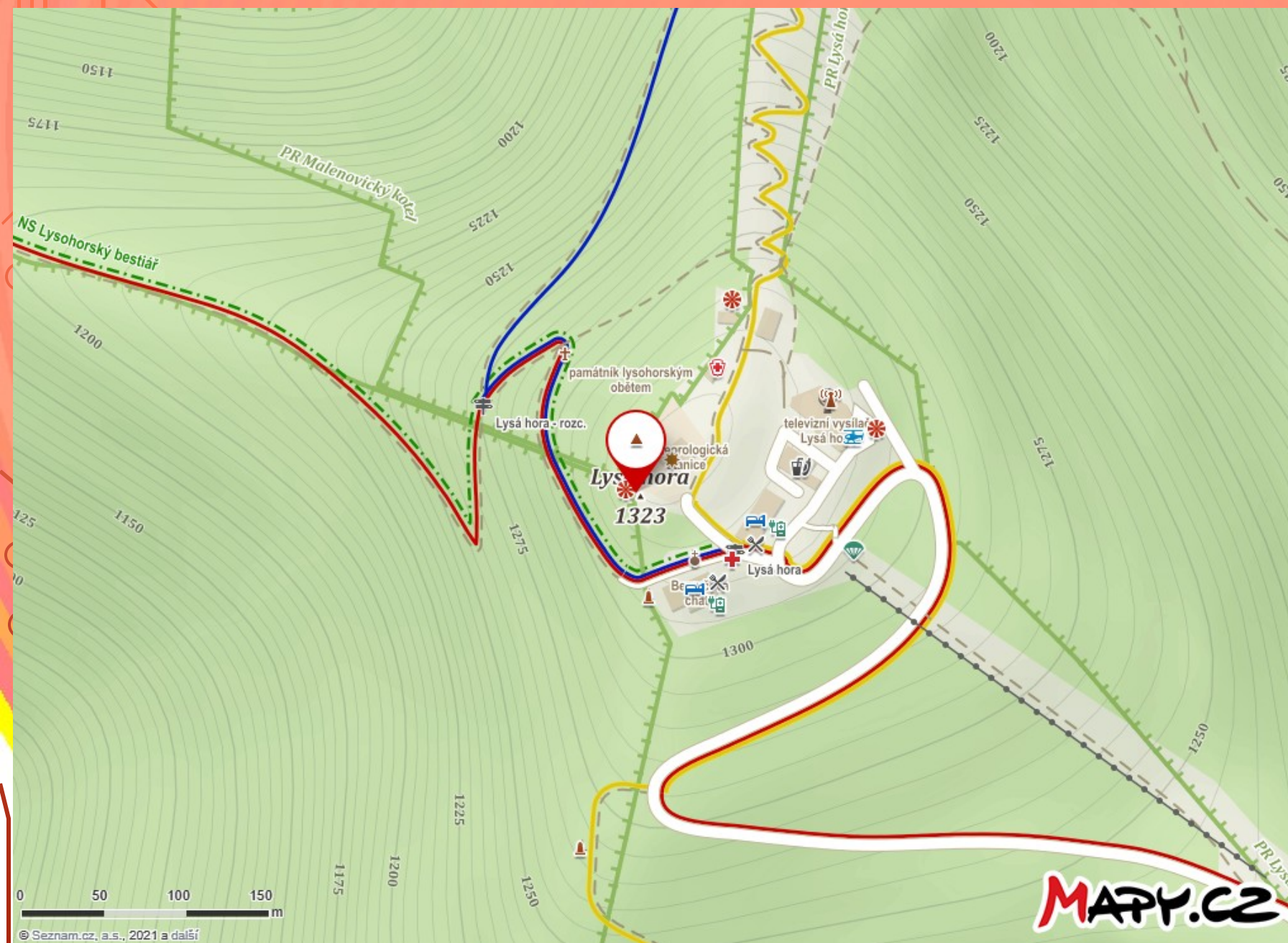
jsou lokálními maximy nadmořských výšek • z vrcholových bodů vychází síť spádnic • některé vrcholové body bývají na topografických mapách označeny kótou s nadmořskou výškou

Zkraje
desivota 03

ZÁKLADNÍ MORFOMETRICKÉ CHARAKTERISTIKY RELIÉFU

- bodové, liniové a plošné Bodové morfometrické charakteristiky (uzly) •
Vrcholové body • Depresní body

Zavřít

PANORAMA FOTKY 3D POHLED

Lysá hora (1323 m)

Hora, výškový bod

Krásná, Moravskoslezský kraj, Česko

Trasa Uložit Sdílet Tipy na výlet

Počasí 12°

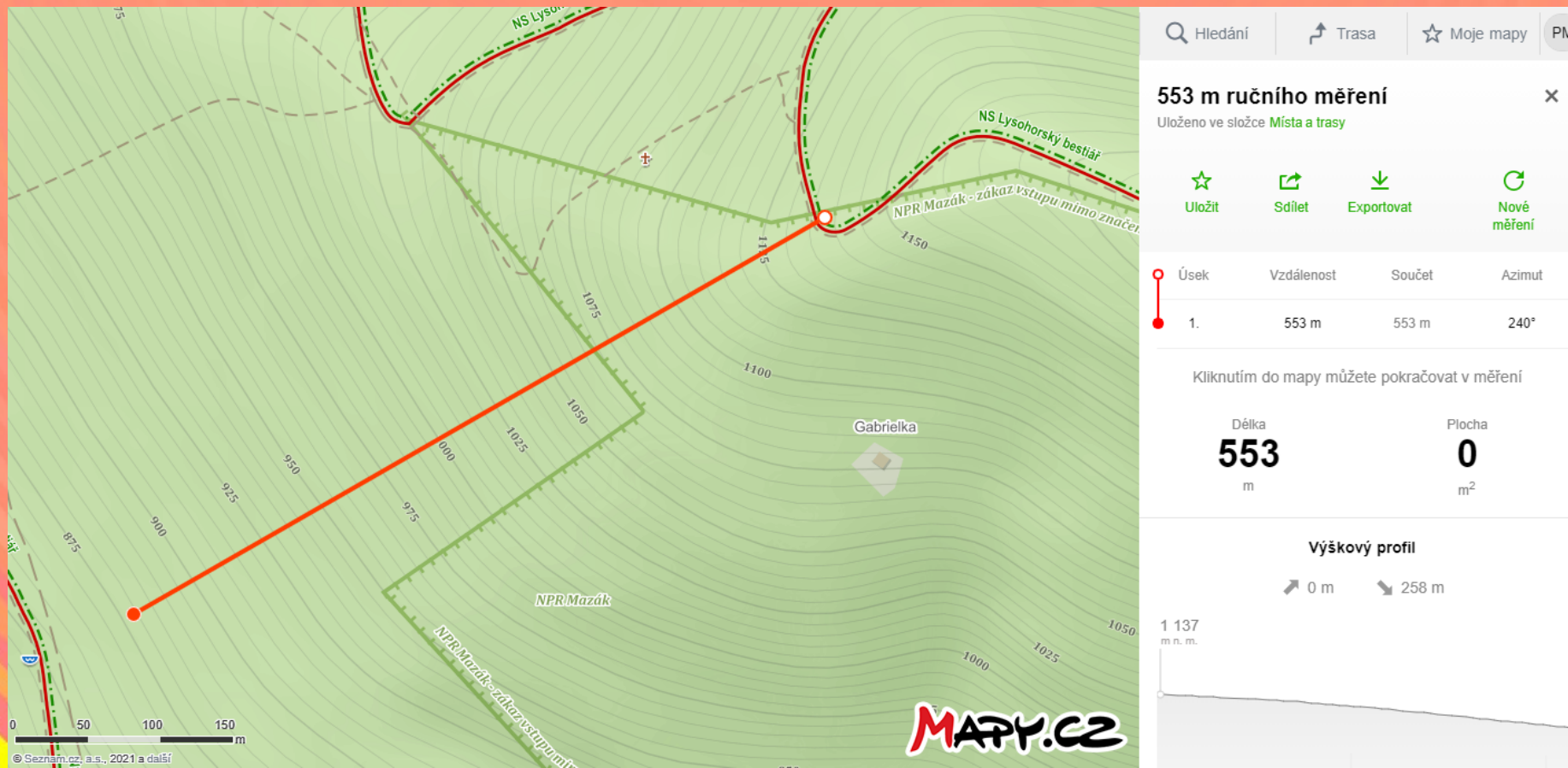
Lysá hora je nejvyšší horou Moravskoslezských Beskyd. Pro svou jedinečnost je vyhledávaným turistickým cílem, jak v letní tak v zimní sezóně. Těsně pod vrcholem jsou dva lyžařské vleky. Na vrcholu hory stojí telekomunikační věž, služebna Horské služby, meteorologická stanice, bufet a pamětní deska padlým ve druhé světové válce.

DEPRESNÍ BODY

- jsou lokálními minimy pole nadmořských výšek • v jejich bezprostředním okolí reliéf na všechny strany stoupá • spádnice směřují do depresních bodů, které tak vytváří uzly lokálních sítí spádnic

SPÁDOVÁ KŘIVKA

- Spádová křivka (spádnice) spojuje dva body, které leží ve směru jejího největšího spádu (protíná všechny vrstevnice v pravém úhlu)

MORFOMETRICKÉ CHARAKTERISTIKY

- Úpatnice - čára styku dvou různě skloněných dílčích ploch na rozhraní úbočí a údolí, svírajících spolu zpravidla tupý úhel
- Údolnice - čára spojující místa největšího vhloubení údolního terénního tvaru - má ze všech spádnic tohoto terénního tvaru nejmenší sklon spádnice - myšlená čára, orientovaná v každém bodě ve směru maximálního sklonu povrchu
- Hřbetnice - čára styku dvou přilehlých svahů téhož hřbetu - spojuje relativně nejvyšší body terénního tvaru (je i rozvodnicí) - má ze všech spádnic na ploše hřbetu nejmenší sklon

MORFOMETRICKÉ CHARAKTERISTIKY

- Plošné, geometricky jednoduché plochy = morfologické jednotky, facety nebo elementární povrchy • jsou odděleny hranami (lomy spádu) • pokud vznikají jednosměrným působením jednoho geomorfologického procesu, označujeme tyto plochy jako geneticky stejnorodé

JESENÍKY

KLASIFIKACE POVRCHOVÝCH TVARŮ:

- 3 úrovně:
 - • GJP - geometricky jednoduchá plocha
 - • tvar reliéfu
 - • typ reliéfu

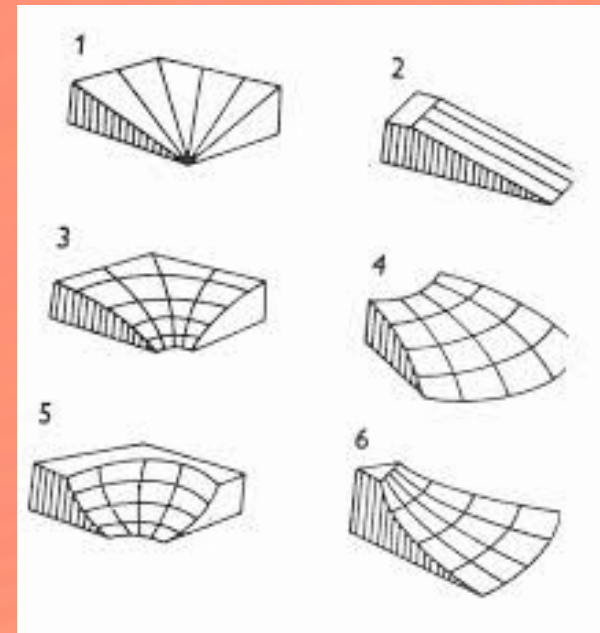
GEOMETRICKY JEDNODUCHÁ PLOCHA

- Plochy navzájem odděleny lomy spádu - stýkají se v uzlech
- Klasifikace ploch:
 1. podle vzhledu
 2. podle sklonu
 3. podle orientace
 4. podle geneze
 5. podle expozice

PODLE VZHLEDU = PODLE TVARU SPÁDNIC

- plochy:
 - přímé
 - konvexní (vypouklé)
 - konkávní (vhloubené)

	konvexní	konkávní
konvexní		
konkávní		

PODLE SKLONU:

- - měřením v terénu - měřením na mapě pomocí sklonového měřítka
- 90-55 stupňů – sruby
- 55-35 stupňů – srázy
- 35-25 stupňů – velmi příkře skloněné
- 25-15 stupňů – příkře skloněné
- 15-5 stupňů – značně skloněné
- 5-2 stupně – mírně skloněné
- 2-0 stupně – rovinné

PLOCHY

- podle orientace ploch - vůči světovým stranám • plochy orientované k S, J, V, Z, SZ, JZ, SV, SZ
! severní svah = svah orientovaný k severu
- podle geneze • geneticky stejnorodé plochy • geneticky nestejnorodé (různorodé) plochy

EXPOZICE SVAHU PRADĚDA (1492 M)

EXPOZICE PLOCHY

- morfometrický parametr • vyjadřuje míru vystavení georeliéfu působení exogenním činitelům • definována jako úhel mezi normálou plochy a směrem, vůči němuž expozici uvažujeme (např. slunečnímu záření, větru nebo atmosférickým srážkám) expozice svahu je závislá na:
 - orientaci plochy
 - sklonu plochy - je velmi důležitá pro intenzitu a druh exogenních geomorfologických pochodů - u klimatických charakteristik: anemoorografickém efektu

TVAR RELIÉFU

- • Jednoduchá, zpravidla malá část reliéfu • složená z GJP Klasifikace tvarů reliéfu podle:
 - velikosti
 - vzhledu: konvexní konkávní ploché
 - geneze

FORMY RELIÉFU A JEJICH PARAMETRY

typ	subtyp	velikost	příklad
mikroformy	efemerní	cm ²	zemní pyramida
	střední	m ²	záclona v jeskyni
mezoformy	malé	100 m ²	závrt
	střední	10 000 m ²	suk
	velké	0,1 – 10 km ²	krasová plošina
makroformy		100 km ²	pánev
velké morfostruktury		10 ⁴ km ²	klenba
megaformy		10 ⁶ km ²	šelf
Planetární formy		10 ⁷ km ²	Oceánská pánev

KONVEXNÍ TVARY

- pahorek - vyvýšenina malých rozměrů; $RV < 150$ m
- kupa - ploše zaoblená vyvýšenina s půdorysem kruh nebo elipsa
- kužel - ostrý vrchol
- vrch - RV 150 - 300 m
- hora - RV 300 - 600 m
- velehora - $RV > 600$ m
- hřbet x hřeben
- temeno - nejvyšší část hřbetu
- rozsocha

KUPA - RALSKO

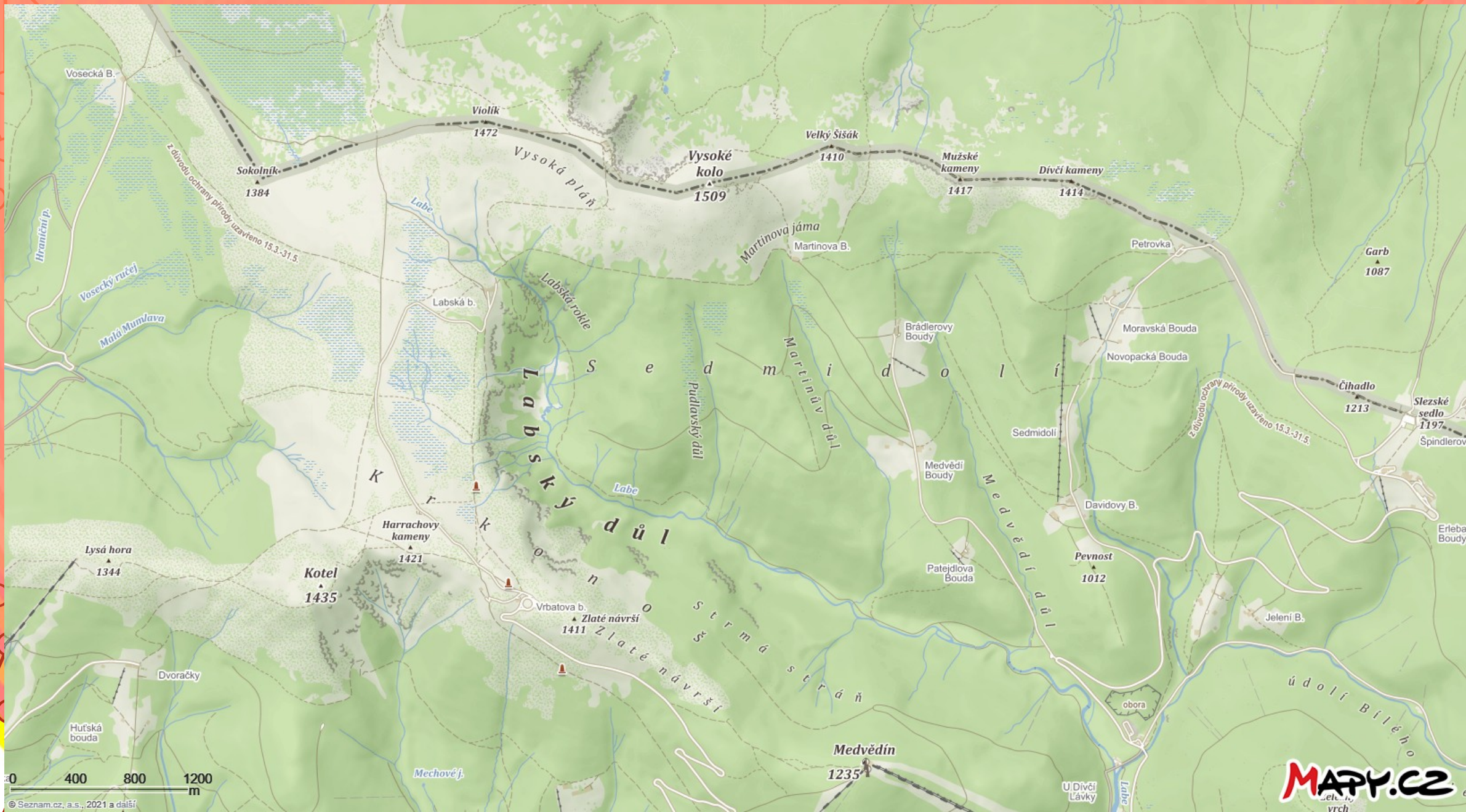

Foto: [Martin Rak](#)

HŘEBEN

- protáhlá vyvýšenina - skalnatá vrcholová část (Krkonoše, Kozí hřbety)

0 400 800 1200 m

© Seznam.cz, a.s., 2021 a další

MAPY.CZ
Seznam.cz
vrch

HŘBET

[Vysoké kolo, Krkonoše randosetbalades.canalblog.com](http://randosetbalades.canalblog.com)

HŘBET

KONKÁVNÍ TVARY

- kotlina - ze všech stran vyšší reliéf, ploché dno
- brázda - výrazná, úzká, protáhlý tvar
- brána - spojuje sníženiny
- úval - otevřený; čelní předhlubeň
- pánev - strukturní
- prolom - tektonický
- rift - makroforma
- závrt - v krasu
- koryto vodního toku

KRKONOŠE MALÝ STAV - POLSKO

SOKOLOVSKÁ PÁNEV

Copyright Petr Běha ©2007
www.geology.cz/foto/13340

fotoarchiv.geology.cz

PLOCHÉ TVARY

- plošina
- planina (náhorní plošina)
- zarovnané povrchy
- údolní niva

ŘEKA MORAVA

Chráněný areál Devínske aluvium Moravy, Slovensko

tikdny.sk

TVARY RELIÉFU PODLE GENEZE

- podle geneze:
 - akumulační tvary - fluviální, eolické, glaciální,.....
 - erozní (destrukční tvary)
 - strukturní tvary
 - antropogenní tvary

AKUMULAČNÍ TVAR

Písečný přesyp u Pístit kudyznudy.cz

TYPY RELIÉFU

- soubor tvarů georeliéfu
 - typologie: morfometrické typy reliéfu podle geneze podle absolutní nadmořské výšky a podle relativní nadmořské výšky – vztaženo k jednotkové ploše (např. 1 km²)

typy reliéfu podle absolutní nadmořské výšky: nížiny vysočiny

TYPY RELIÉFU

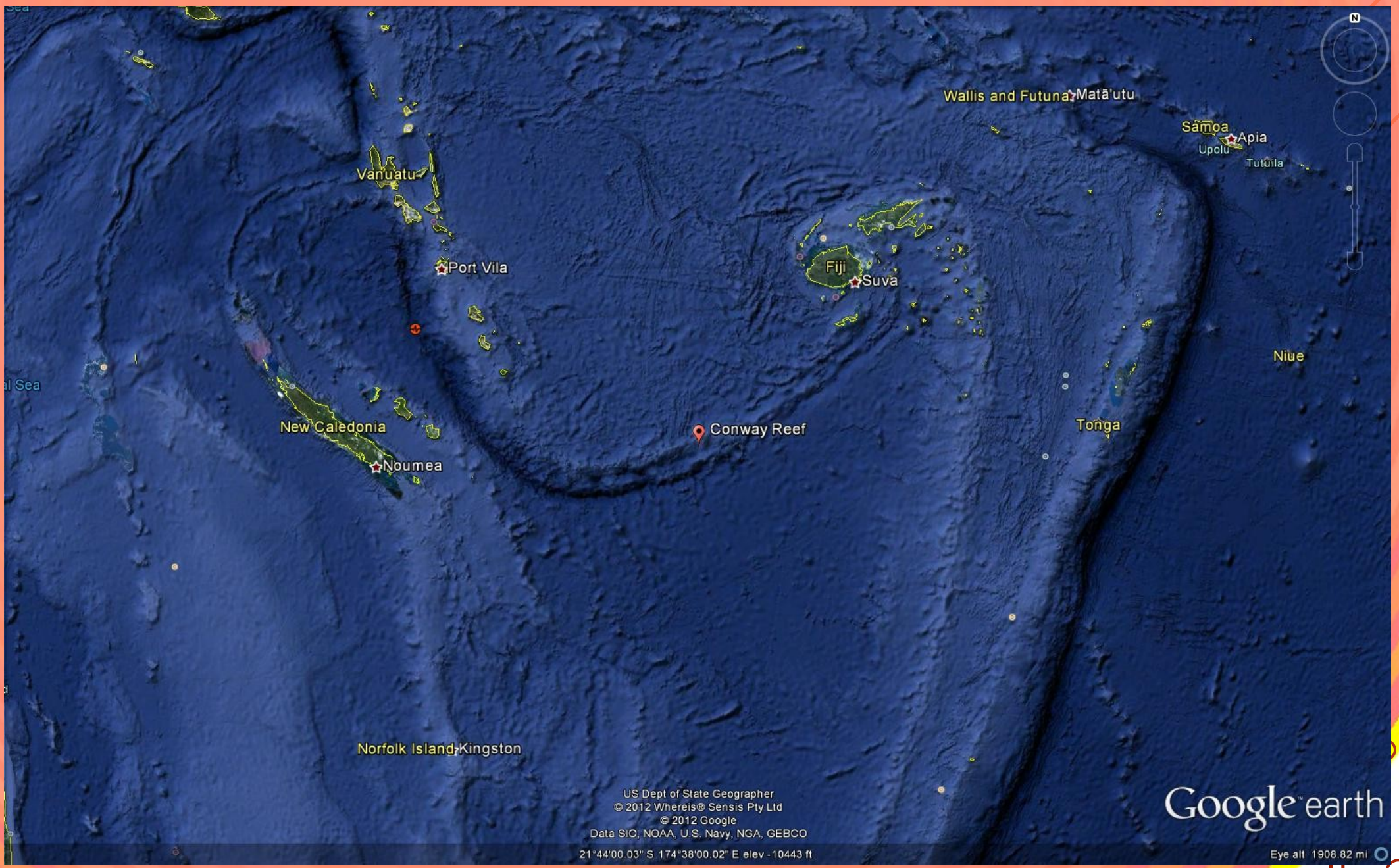
- typy reliéfu podle relativní výškové členitosti
roviny (0 - 30 m)
pahorkatiny (30 - 150 m) 30 - 75 - 150 m
vrchoviny (150 - 300 m) 150 - 225 - 300 m
hornatiny (300 - 600 m) 300 - 450 - 600 m
velehornatiny (nad 600 m)
- Typ reliéfu : - na horizontálně uložených horninách - rozčleněné sedimentární tabule - pískovcového skalního města, tvary reliéfu: - skalní věže - skalní brány

TYPY RELIÉFU PODLE GENEZE

- reliéf pevnin: strukturní typy reliéfu typ reliéfu podle převládajícího působení exogenních činitelů (fluviální, glaciální,.....)
- reliéf oceánského dna

[Pacific ocean water depth map - marine chart \(fishermap.org\)](http://fishermap.org)

PACIFIC OCEAN

US Dept of State Geographer
© 2012 Whereis® Sensis Pty Ltd
© 2012 Google
Data SIO, NOAA, U.S. Navy, NGA, GEBCO
21°44'00.03" S, 174°38'00.02" E elev -10443 ft

Google earth

Eye alt 1908.82 mi